

Försvarsutskottets yttrande 2021/22:FöU2y

Kommissionens arbetsprogram 2022

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2022 (COM(2020) 645) inklusive bilagor, utifrån ett antal frågor.

I yttrandet lämnar försvarsutskottet sin övergripande syn på de delar av kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde.

I yttrandet finns ett särskilt yttrande (SD).

Utskottets överväganden

Kommissionens arbetsprogram 2022

Kommissionens arbetsprogram för 2022 innehåller 42 nya politiska initiativ inom alla av de sex övergripande målsättningararna i ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer. Arbetsprogrammet är till stor del präglad av återhämtningen efter Covid-19 pandemin som sker med hjälp av finansiering från EU:s återhämtningspaket där Faciliteten för återhämtning och resiliens, RRF, ska erbjuda medlemsländer ekonomiskt stöd. Dessutom ägnas särskild uppmärksamhet åt den yngre generationen genom förslaget att 2022 ska bli Europaåret för ungdomar.

Liksom föregående år utgår programmet 2022 också ifrån de sex övergripande målsättningararna för kommissionens arbete. Bilaga 1 till programmet innehåller nya förslag inom de olika målsättningararna. Inom målsättning 2 och 4 planerar kommissionen att lägga fram såväl lagstiftningsakter som färdplaner inom försvarsutskottets beredningsområde. De sex övergripande målsättningararna:

1. En europeisk grön giv
2. Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern
3. En ekonomi för människor
4. Ett starkare Europa i världen
5. Främjande av den europeiska livsstilen
6. Satsning på demokrati i Europa

Inom försvarsutskottets beredningsområde avser kommissionen bland annat att under tredje kvartalet 2022 lägga fram ett förslag om en europeisk cyberresiliensrättsakt för att slå fast gemensamma krav på produkters cybersäkerhet. Till följd av att dagens ekonomi och samhälle i allt högre grad bygger på digitala lösningar, belyser kommissionen vikten att försvara sig i en värld där uppkopplade produkter och tjänster allt oftare riskerar att hackas. Kommissionen kommer också att börja bygga upp ett rymdbaserat globalt säkert kommunikationssystem för EU som ska erbjuda både bredband och oberoende kommunikation för medlemsstaterna.

Att öka den digitala kompetensen inom skolor och högre utbildning uppges även vara en prioritering för kommissionen under 2022.

Före årets slut kommer en ny gemensam förklaring från EU och Nato att läggas fram. EU-kommissionen uppger även att man kommer att påskynda arbetet med en att förverkliga en europeisk försvarsunion.

Kommissionen tänker även under 2022 lägga fram en färdplan för säkerhets- och försvarsteknologi i syfte att såväl utveckla forskning och innovation som att minska EU:s strategiska beroende inom säkerhets- och försvarssektorn.

Utrikesutskottet har inte efterfrågat yttranden utifrån utskottsspecifika politikområden utan önskar istället svar utifrån fem frågeställningar:

- Finns alla relevanta förslag med i arbetsprogrammet eller fattas det viktiga förslag?
- Finns det förslag med i arbetsprogrammet som utskottet inte anser bör läggas fram?
- Har utskottet några kommentarer kring kommissionens prioriteringar eller övergripande strategiska inriktning?
- Är alla förslag lika prioriterade för utskottet att följa? (frågan besvaras i det fall utskottet finner det meningsfullt att göra en prioritering)
- Finns det i övrigt något särskilt kring hur frågorna har behandlats tidigare eller kommer att behandlas framöver i riksdagen som utskottet ser behov av att lyfta fram i förhållande till arbetsprogrammet?

Utskottets ställningstagande

Utskottets välkomnar kommissionens arbetsprogram för 2022. Liksom tidigare vill utskottet lyfta fram vikten av EU:s arbete för förstärkt cybersäkerhet (yttr. 2018/19:FöU3y samt 2020/21:FöU3y). Utskottet vidhåller att det är nödvändigt att samarbeta såväl inom EU som internationellt för att främja informations- och cybersäkerheten, eftersom den digitala utvecklingen är gränslös (bet. 2017/18:FöU4). Därmed ser utskottet positivt på att kommissionen under 2022 förväntas föreslå en cyberresiliensrättsakt som ska slå fast gemensamma cybersäkerhetsstandarder för produkter.

EU står inför ökande hot och utmaningar. För att motverka både hot och utmaningar, skydda medborgarna och stärka EU:s resiliens, vill utskottet även understryka betydelsen av det fortsatta arbetet med att öka den digitala kompetensen i samhället.

En alltmer osäker och föränderlig omvärldssituation ökar kontinuerligt behovet av forskning och innovation inom säkerhets- och försvarsteknologin. Forskning och innovation är en förutsättning för en långsiktig förmågeutveckling. Utskottet är därför positivt inställt till den färdplan som förväntas tas fram under 2022.

En av kommissionens ytterligare prioriteringar är att påskynda arbetet med en europeisk försvarsunion. Utskottet vill i sammanhanget understryka att det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet inte ska präglas av överstatlighet och att riksdagen har inflytande över beslut om exempelvis svenskt deltagande i internationella militära insatser. Militära och försvarsmässiga beslut med konsekvenser på EU-nivå fattas enligt gällande fördrag med enhällighet.

Utskottet ser positivt på arbetet med en gemensam förklaring mellan EU och Nato. Att tillsammans kunna nyttja gemensamma resurser effektivt samt på ett ändamålsenligt sätt kunna mobilisera resurser för att möta utmaningar på försvars- och säkerhetsområdet är av stor vikt.

I övrigt har utskottet inte något att anföra med anledning av kommissionens arbetsprogram för 2022.

Stockholm den 11 november 2021

På försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Allan Widman (L), Per Söderlund (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M), ClasGöran Carlsson (S), Heléne Björklund (S) och Caroline Nordengrip (SD).

Särskilt yttrande

Kommissionens arbetsprogram 2022 (SD)

Roger Richthoff (SD), Per Söderlund (SD) och Caroline Nordengrip (SD) anför:

Det europeiska säkerhets- och försvarspolitiska samarbetet ska inte präglas av överstatlighet. Därför ska det inte inriktas mot att förverkliga en europeisk försvarsunion. Europas stater har valt olika säkerhetspolitiska lösningar och att verka för etablerandet av en europeisk försvarsunion kommer att gå emot dessa nationella inriktningar.

Sverigedemokraterna anser därför inte att arbetet med att förverkliga en verklig europeisk försvarsunion ska påskyndas. Något arbete i den riktningen ska inte bedrivas.